

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаће се у плавним писаним неопредмелено административни „Глас Црногораца“ на Цетиње, а може се и картом унутрницом на пошту у Котор. Дошле пише се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе неће и на дуже вријеме мане.

Издаје Недјељом. Цијена: За ПРВУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годишну 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића. За све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годишну 20 франака, на по годишну 10 франака, на четврт године 5 франака.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БИОГРАД, 8 септ. — Данас је била прва сједница одбора за промјену устава. Јован Авакумовић, првостар правде, постављен је за председника одбору. Краљ Милан је на Глајхенберга брзојавно поздравно одбор те изјавио своју жељу да одбор сретно изврши свој задатак. Ристич је разложио задатак одбором говором који је примљен с одобравањем.

ЦАРИГРАД, 8 септ. — Немачки повјереник послова саопштио је Порту, да је Немачка пуно задовољна поклањањем Бугарске те сматра да је ружичука размирица изравната.

ЦАРИГРАД, 10 септ. — Порту је послала ноту руској влади у Петроград којом покреће нову измјену мисли са Русијом, да би се ријеше бугарског питања основало на таквом договору на који би могле пристати све велике државе.

ЛОНДОН, 10 септ. — Пронеси се глас да је Ејуб Кан, који бјеше кренуо у Афганистан да прогјера Абдурамана и да се прогласи Каном, заробљен близу Кајива у Персији.

Краљица је пристала да измири Италију и Абисинију.

СРИЈЕДАЦ, 16 септ. — Близу Вакарела поробили су пошту и неколико путника. Четири хајдука су ухаћени а харамбаша им, Атаназов, објешен.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 12 септембра.

— Празник Мале Госпође, као храм цркве цетињског манастира, прослављен је и ове године сечапано, као навиком. Много народа бјеше дошло из разних крајева наше домовине, да се поклоне св. Василију и св. Петру.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЛИПСКА СТАЛАКТИТНА ПЕЋИНА ИЗМЕЂУ ЦЕТИЊА И ДОБРСКОГ СЕЛА.

Пећине су најважнији пролази испод земље. Никојим другим путем не може човјек толико проћи под земљом, колико кроз њих. Оваквијех пећина обично има изобила у вапњаним (клак, креч) формацијама земљане коре, а у ове иде већи дио Црне Горе. Отуда у Црној Гори има читав маса ових пећина: под Дурмитором и под Комом, гдје их народна фантазија насељава вилама и дивовима, и под Ловћеном, и у подножју приморских планина на морској обали, или у Црној јевећи Ријени, — у опште готово на свакоме кораку.

Некоје су пећине под одвесним стијенама, а имају широка гротла или ждријела, т. ј. улазак, која су по негдје тако висока, да им се може приступити само на узету или стубама, а на њима се обично ваља испети или спустити у пећине; така је Доње-ржаничка пећина у Васојевићима. У друге се може ући сасма лијепо без икаквих направа, а таке су Ободска пећина, одакле извире Црнојевића Ријека, и Граховска. Но има и таквијех, које имају перпендикуларно ждријело а са малом су дубином по некад. Има најзад таквијех које на површини имају само узани продор, из којиха летом пуше хладни вјетар. То је

(Личне вијести.) Међу многим путницима те су ових дана долазили на Цетиње, споменућемо г. Луја Наполеона Бонапарта Вајза, бившег мрнарског официра из Париза, а сада главног управника радње око већег ланамског прокопа. Бавио се неколико дана у нашој средини са своја два сина, и имао је част бити примљен од Његовог Височанства. — Прошле недјеље стигао је амо познати књижевник др. Лазо Томановић и бавиће се иподоже на Цетињу.

(Књ. прн. повлашћено паробродско друштво.) Мило нам је, што можемо јавити, да се у Црној Гори, под покровитељством Његове Свјетлости Књаза Мирка, саставља домаће паробродско друштво, ком је задатак, да одржава редовну пловидбену везу између црногорских лука, Боке Которске, Тријешћа, Италије и обратно, као и пловидбу Бојаном и Скадарским језером. Према обвези својој, да ће тачним вршењем својега задатка потпуно одговорати потребама саобраћаја и земаљске трговине, друштво је ово добило од владе Њ. Височанства Књаза повластицу на искључиву пловидбу за 40 година, почињући од 1. Јануара 1888. Друштво се саставља на акције. Основна му је главница 800.000 франака у злату, подијелена на 1600 комада акција, свака акција по 500 франака у злату. Акције се уплаћују у цијелом износу одмах при пријему. Свака акција доноси годишње 5% интереса од чистог прихода. Осим тога дијели се чисти приход процентуално на амортизацију капитала, на резервни фонд, на награде чиновницима и на дивиденду акционарима. Друштво је у границама свога устава потпуно слободно и независно, и његовој скупштини, коју састављају сви акционари, одговорни су сви чиновници управе и пловидбе. На челу управе стоји управник, а уз овог су чиновници управе: књиговођа и благајник. Управник поставља и отпушта капетане и поткапетане поморских и рибњих пароброда. Цијелу друштвену радњу надзирава стални надзорни одбор, који се бира од једне редовне скупштине до друге. Редовне скупштине држе се сваке године у другој половини мјесеца Јануара. Радња друштвена износи се на јавност. Сједиште је друштву у Бару.

То су у кратко главне установе овога друштва. Његов оснивачки одбор већ је израдио „Устав“ друштвени и поднио га је влади књажевој на одобрење, и влада га је већ потврдила. Ових дана можемо очекивати, да ће оснивачки одбор

отворити уписанију у ово друштво и заслати на све стране позивнице на уписивање акција.

Увјерени смо да ће подузети ово, о којем ћемо првом приликом још коју ријеч оштрије прозборити, наћи тоглог одзива не само у земљи нашој него и код свију пријатеља њених на страни као и код свијех ових, којима је стало до тога, да добитак црногорскога мора буде први добитак за Црну Гору.

(Из школе.) Упис у гимназију и богословско-учитељску школу закључен је и редовна предавања већ су отпочета у оба завода. Уписало се у гимназију 90 ученика, а у богословско-учитељску школу 15.

Књижевност.

(† Фридрих Теодор Фишер.) 3 (15) септембра умрло је у Гмундену невидовном смрћу чувени њемачки естетичар Фридрих Теодор Фишер. Бечкијем новинама јављају из Гмундена: Фишер је јуначки поднио самртне муке и на умору показао дивну узвишеност своје душе. Издишући рекао је тужним рођацима: „Да, и то се мора поднијети.“

У српску књижевност увео је Фишера и његову теорију ијесничкога стварања пок. др. Јован Андрејевић, који је у новосадској „Даници“ Борђа Поповића, год. 1862, написао читав низ естетичких чланака на основу Фишерове теорије. Ти чланци су били названи драматичким првијенцем Бура Јакшића, „Сеобом Србаља.“ Послије дужег времена била је „Матица Српска,“ тада још у Пешти, расписала награду од 100 мадарија за најбољу драму српску. На ту је награду стигла „Сеоба Србаља“ и ако се добро сјећамо, „Херцег Владислав,“ или ће бити „Немања“ Јована Суботића. По сајету новог секретара А. Хаџића замоли „Матица Српска“ Јована Борђевића, тада уредника „Српског Дневника“ и младога књижевника и дра Јована Андрејевића,

мисао, да се ради народнога добра удеси улазак у пећину, да би се свако могао ласно спустити за воду.

Књаз, бринући се о добру свога народа, обрне пажњу на то, и нареди прво г. војводи Машу Врбичи и ордонанс официру г. Шпиру Пеловићу да испитају пећину, а послједи нареди и мени. Његово Височанство је желело да се пећина до краја извиди нешто с практичном намјером — да се сазна е да ли ће бити изласка из пећине на површину ближе к Цетињу, како би се лакше добијала вода, а нешто престо из радозналости — да се објасни и унесе још један нови факт у науку геолошке грађе Црне Горе.

На жалост некога од нас не послужи срећа да изиђе до краја олим путем како је Господар желео. Мени пође за руком, — можда хвала буди већој оштрости и познавању људи, који су већ били у пећини, а сад ме пратили, — да пођем даље један сат ода и да видим бокову разгранатост главнога одника кроз пећину. Али омет за то и ми дођосмо до такога мјеста, гдје је сваки покушај крочити напријед, био опасност за живот, што не имамо смо разлога чинити.

И сад ево резултат овога испитивања.

Вођ нам је био Стојан Крушић — Цудо. Он је већ два пута спузало у ову пећину. Свега нас бијаше 19 друга. Са Цетиња дођоше са мном

да оцијене за награду послате драме. Обојица се брзо ријеше да препоруче Матици да наградом својом увјенча „Сеобу Србаља.“ Писац је те драме био још непознат, исто као и оне друге. Особито се био зато заузео др Андрејевић кога је силно заплећувао лакоћа стиха и љепота језика пуног живих слика и смјелијех ипербола и метафора. Кад је Бура Јакшић примио награду од председника „Матице Српске,“ пок. Павла Којића, у бананотима (било је управо 600 фр. а. вр.), чули су се неки гласови, да су похвале оцјенилаца претјеране. Да би свој суд образложио, науци Ј. Андрејевић да изнесе сву своју естетичку основу те стане писати оне чланке у „Даници,“ којима је кумовао сада премијеру њемачки учењак, Фридрих Теодор Фишер.

Пронија је судбине хтјела да чувени естетичар умре смрћу, која нема никаквог додира са свијетом естетике: Старац је препуно желудац гљивама.

Изашао је, и ако нама није послат на приказ, први број новог илустрованог листа „Dom i Svjet“. Прошле недјеље били смо примили овај „Позив“:

Сви народи, који теже за напредком и просвјетом, његују готово у првом реду лијепу књигу. То је тако позната тврдња, да нам је не треба истом доказивати.

А како је код нас? На ово ће свако одговорити, да се налазимо још у новојима. С тога морамо сви о том радити, да подигнемо, што више можемо хрватску лијепу књигу, јер само онда можемо говорити, да тежимо „просвјетом к слободи“, ако будемо о том и радили.

Да се, као хрватски књижевари, одужимо нашем звању, одлучили смо се на доста тешко подузети: одлучили смо на 1. јануара 1888 издавати велики илустровани лист, који ће по свом садржају и објасну одговорати листовима исте струке другим напредним народима.

Наш лист „Дом и Свијет“ излази свакога 1 и 15 дана у мјесецу на 16 страна на великој осмини и врло финој артији, а тако исто сваки број бити ће уређен са

четири друга, а остали бијашу Добрљани. Многи од њих већ су бивали у пећини. Ималисмо пет свјетилака (лампа) и доста стариновијех свијећа у приправности. У освјетљену пијесмо оскудјевали; имамо смо га довољно.

Најтежи нам посао бијаше спуштање у пећину.

Кад се већ приступи к пећини иде узани доста стрмени ходник, који води у провалу, над провалом висе стијена. За људе који спуштају друге, треба да се могу чврсто држати на ногама, што је омет немогуће кад је књигозито вријеме, јер се ноге клизају. Но на нашу срећу бијаше сухо и кад смо се спуштали у пећину и кад смо излазили из ње, није било никакве опасности; добро смо прошли у опште, само што се сваки од нас мало огребао или угровао неки дио тијела.

Кад се спустисмо перпендикуларно у дубину 18 метара, нађосмо се као у једној одаји са зидовима, који висе над нама, а још дубље испод нога иде земља рована на уско ждријело, у које се мора ући потрушкне. Овдје нас сусрете толики вјетар, да нам угули свјетилце. Но као што сам пријетио напријед, с нама су били људи већ виши овој пећини, те се провукоше кроз ждријело по мраку, и тамо гдје вјетра нема уждише свијеће и лампе. Сад смо већ при свјетлости могли ићи лако.

Да се објасни одкуда овдје вјетра, ваља ми пријетити како сам опаснио вр

асам до десет слика. Цијена је листу на годину само 6 фор., на по године 3 фор., а на четврт године 1 фор. и 50 новчића. Сносљив претилатинцима не рачуна се поштарина те добивају лист уз исту цијену као Загребљани. Поједина број продаваће се по 30 новч.

„Дом и Свијет“ доносиће у првом реду изворне приповијетке и цртице, а онда по који превод из страних књижевности.

„Дом и Свијет“ припошваће земљописне, повјесничке и путописне саставке.

„Дом и Свијет“ неће занемарити ни природословну струку.

„Дом и Свијет“ јављаће точно све новости из наше књижевности, те ће доносити кратке струковне и непристране оцјене и узознавање читатеље са бољим производима туђе, нарочито славенске књиже. (Зар „с л а в е н с к а“, „на туђа“? Ур.) Разумије се, да „Дом и Свијет“ неће заборављати ни на нашу драму и оперу.

„Дом и Свијет“ пратиће такођер годишњарску и пољођелеку струку.

„Дом и Свијет“ објелодаваће често и здравословне саставке.

„Дом и Свијет“ узеше обзир и на хрватске домаћице, те ће им вићи на руку, доносити саставке из кућанства, комфортаит.д.

„Дом и Свијет“ отвориће своје ступце моди и друштвеним играма, приобћујућ ладаће из шаха, доносиће загонетке, ребусе, коњичке евокове и др.

„Дом и Свијет“ пратиће догађаје садашњости, те ће тако бити сувишно крај нашега листа држати још који часопис у њемачком или којем другом страном језику.

„Дом и Свијет“ доносиће у кратко све, што се данас захтијева од ваљана илустрована часописа.

„Дом и Свијет“ успијеваће тим боље, што су његовом уреднику, г. Николи Кокотсвићу, обећали потпуно многи хрватски књижевници и струковњаци, од којих за сад спомињемо ову и. н. г. г.: Бадић Фердо, Војнички Иван др., Цар Лазар др., Буветова Јасна, Царић Јурај, Драженовић Јосип, Девички Иван, Грубер Цвјетко, Херуц Крунослав Јурјевић, Хрват Ватрослав др., Јагић Јв., Кикерец Фердо, Козарац Јосип, Крамбергер Ернесто, Кукуљевић Ив. Сакцињски, Кумички (Сисољски) Еуген, Кеавер Шандор Гјалски, Крчмаркић Б., Лобмајер проф. др., Лопанић Раде, Ловренчевић Март, Мажуракић Фран, Мелкуш Драган, Почапићева Милка, Посиловић Иван, Рачки др. Фр., Сабљи М., Ткалац Мирко, Ткачић Ив. Кретић, Томић Ј. Еуг., Туркић Б., Зајић Камило.

„Дом и Свијет“ одговараће савјесно евоме програму, ако нађе довољна одзива у хрватском обшнству.

Говорећи о одзиву хрватскога обшнства не можемо прегрвати жалосну околност, да су у најновије доба престала излазити два илустрована хрватска листа. На нама није да испитујемо разлоге томе појаву, али овакво истакинут нам је, да је услед тога настао неки нехај и неко непоуздање у хрватској читајућој публици, па ће зато можда и наше подужеће бити нешто хладније пријемљено, него би иначе било. — С тога овдје сасвим јасно и очито изјављујемо, да се наше подужеће оснива на поаве солидног темељу, те да ћемо из свих сила настојати, да одржимо своје

повратку, д. с једне стране у дубини пећине има 180° Реомирових, а с друге баш одма под ждријелом 141/2°. Разлика је дакле у 31/2° узрок овакога ваздушног кретања.

Даље очет долази још један опакни пролаз, гдје је на једној страни било 180° Р., а на другој 161/2°, — дакле разлика у 11/2°, услед чега и вјетар бијаше овдје нешто слабији. Још даље све је мање колебање температуре, јер термометар показује разлику између 161/2° и 17°, тако да је најнижа температура пред узаним уласком у пећину била само 13°, док је на пољу било 20°. Ово је било у 21/2 часа по подне, у које смо се доба почели спуштати.

Под земљом смо пробавили свега шест сати (од 4 до 10 по подне). Кад одбијемо један сат на одмарање и разгледање положаја, и још један на разгледање побочнијех врло краткијех одника, ми смо на чисто путовали у правој линији тамо и овамо 4 сата. А рачунајући по три километра на један сат, ми смо свега прешли 12 километара пута у оба правца, или у једном — 6 километара.

Правца нашега пута у првом сату ишло је нешто сјеверно, а већином у 45° сјеверопотока. На ономе мјесту, гдјесмо ишли нешто к сјеверу, омањи огранак пећине понахо је к југу. Овај огранак прегледамо на повратном путу. Послије уре одла од сјеверо-источнога правца, ми прођосмо управо на сјевер.

Послије неколико коракаја

обсјање и да стечемо подпуно повјерење хрватскога обшнства.

Све ово имали смо очито изјавити; па зато се усуђујемо позвати све пријатеље хрватске књиже, да нас подупру у нашем настојању, те да нам сакупљају што више предилатнија. Да се предилатниши „Дома и Свијета“ неће преварити у свом рачуну, јамчи им академијска књижара Лав. Хартмана, која је са своје солидности и точности позната по цијелом славенском југу.

Прву свеску „Дома и Свијета“, која ће изићи око половине септембра, послаћемо на оглед бадава свакоме, ко зажели, те молимо, да нам се то изволи јавити на дописници. Уједно умољавамо све пријатеље хрватске књиже, да настоје овај лист међу својим знацима и пријатељима што више раширити. А да дођемо сваком у сузрет, добиће овај, који скупи 10 претилатника на „Дом и Свијет“, једанаести комад на дар, и то за оно вријеме, на колико гласи предплата.

Први број „Дома и Свијета“, који ће изаћи, како споменуемо, у мјесцу септембру, имаће овај садржај:

Стана, цртица из крајинскога живота од Ивана Девички. — На бојишту, приповијетка В. А. Гаршина, с рускога превода Камило Зајић-Тодоров. — Лијепа гошња, цртица из загребачкога живота, написао Никола Кокотовић. — Удова Леруж, криминални роман од Емила Габорио-а, преводи Чедомиљ Влаховић. — Рина, цртица из приморскога живота од В. Ј. Ричеанина. — Барон Филип Вукасовић, животопис. — Фердо Кобурж, новозабрани кнез бугарски, животопис. — Јован Ристић, министар предсједник у Србији, животопис. — Први завој, распранио професор др. Лобмајер. — Пана Леон XIII, животопис, приредио га К. С. — Од чега нам долази сан? по професору Ерауру у Брусељу, саставио М. Л. — Коњиц у Херцеговини, опис.

Осим ових саставака има први број „Дома и Свијета“ описе слика: — Спусти тање оклопаче „Краљевић Рудоло“ у море у Пуљу. — Пропаот једне улице града Зуга у испопмено језеро. — Дизање потонулог брода. — Шала са сликама, запрема једну страну.

О модо, пише М. П.

Листак ће садржавати ове одјелке: 1. Особне вијести. 2. Умрли. 3. Роника. 4. Књижевност. 5. Музика и позориште. 6. Наравословне вијести. 7. Здравство. 8. Војничке ствари. 9. Трговина. 10. Извјасци. 11. Господарство. 12. Свашнице. 13. Исерице. 14. Мода и шпорт. 15. Забава: шах, загонетке, ребуси и игре.

Први свезак има ове слике:

Пана Леон XIII, Генерал Барон Филип Вукасовић, Кнез Фердинанд Кобурж, Јован Ристић, министар-предсједник, Коњиц у Херцеговини, Спусти тање оклопаче „Краљевић Рудоло“ у море, Пропаот једне улице у зугско језеро, Дизање потонулог брода, Шала (са четири изворне слике). Најновија паршика мода са великом сликом.

Из наведенога садржаја разабраће читатељ, да ће сваки појединац, који прими у руке „Дом и Свијет“ наћи по коју стварчицу, која ће га занимати. Ми ћемо се трудити, да наш лист буде одговарао својој задаћи, т. ј. да буде доносио све, што се

овоме правцу, обрну се главни правац пећине на запад, куда и одосмо, а ту нам један кратки огранак оде на исток.

У овом огранку у доста житком глибу нађосмо стопе боса човјека, а у опоме огранку што нам је отишао на југ, гдје је земља сува али доста мека, видјесмо стопе човјечије у опанцима. У западном правцу којим смо пошли, с малим нагибом к сјеверу, ишли смо 3 четврти сата, а за тим ударисмо на сјеверо-запад, којим смо до краја дошли. У овоме последњем правцу средосмо један огранак који иде на сјеверо-исток, а други који иде право на запад. Овај је врло кратак и стоји у висину око 50 метара.

У главном дакле правцу нашега пута ишло је на сјеверо-запад или к Цетињу, и ми би смо могли рећи без велике погрешке докле смо дошли у томе правцу. У кратко говорећи: кривудајући путем од нег километара, ми смо изгубили ни мало мање од три километра. У правој линији, дакле, ми имамо дужину од три километра, а то би на сигурно значило да смо под Цетињем, или на крају цетињскога поља. Но овдје ваља узети у рачун и преломе ове линије још и у вертикалном правцу.

Пошто смо се у почетку спустили у дубину од 18 метара, спуштали смо се још 10 минута до прве пећине, а кад је прођосмо, онда се мало попесмо, па смо ишли под каменним сводом око пола сата готово по равнини,

а за тијем настаје лако пењање до дивне пећине, коју су већ Црногорци прозвали гувно, јер је равно као гувно, а басен воде окружен је первазом управо као гувно што је оперважено. Прошавши ову пећину, или дно пећине, пењали смо се врло стрменом узбрдицом баш као по стубама. Они који су ишли позади, могли су врло лако пострадати од камења отиснутог ногама онијех који су ишли напријед. Овдје ваља примјетити да је у овоме пењању било нешто мало спуштања у дубину, што је још више преламало праву линију, која због тога мора још за једну трећину бити краћа. И онда значи да нијесмо пошли напријед више по два километра у правцу к Цетињу; дакле нијесмо могли доћи до краја цетињске равнице, но се заустависмо не дошавши до ње, а нешто више од ње под брдима, кроз која иде стари пут, т. ј. испод Границе. Ми дођосмо до највише висине у пећини, одакле већ почиње изабрђен, али овдје пут већ бјеше заграђен са свијех страна огромним стијенама с малијем продорима међу њима, па се даље није могло ићи.

Једном ријечју, то бијаше пут као што је сваки други преко стијења на земљи, само што је овдје покривен каменним сводом. Најшири је овај дио канала који је најнижи, а то је при почетку; и тамо стоји повећа ширина — тако око 7—10 сежања, према чему је и свод пећине

од ваљана часописа захтијева. Надамо се такођер, да ће сваки даљни број све то више одговарати својој сврси, те у то име позивљемо још једанпут хрватско обшнство на што већа одазив.

Просвјета.

РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА „МАТИЦЕ СРПСКЕ“

држана 24. августа о. год.

Матична скупштина одржана је ове године у дворани српског народног позоришта.

Кад се већ доста велики број чланова искинуо осим многобројне остале публике, секретар матични г. Антоније Хадић прочита браво ав подпредсједника „Матиче Српске“ Паје Новића у коме овај из Загреба јавља, да ни поред најбоље воље није могао доћи да руководи скупштину те да га за овај мах извине. Секретар позива скупштину да у смислу 28 чл. устава изабере себи предсједника ad hoc, који ће до избора предсједника правог руководити скупштину.

Скупштина једногласно бира за предсједника ad hoc дра Лазу Станојевића.

Др. Лаза Станојевић се прима и ако за то није био спреман, и прикажује повјереника варошке власти у особи овдашњег градоначелника Стевана Поповића — Пешије, уједно именује чланове верификационог одбора: Др. Љубомира Радивојевића, Лазу Гаванског и Љубу Стевановића да са односним званичницима верификују присутне чланове.

Послије 1/4 часа јавља верификујући одбор, да су сви присутни чланови овјеровљени и предсједник отвара скупштину поздрављајући чланове добродошлицом и напомиње, да је еређе, требало би да се његова мјеста поздраву скупштину пендици предсједник досадашњи др. Ђорђе Натошевић, али када га зао удес оте из средине српскога народа и са чела друштва овог, а подпредсједник очет није дома, то се он мора поштити, и моли скупштину, да га у извођењу предсједничке дужности потпомогне.

Др. Михаило Полит предлаже, да се устајањем ода достојна пошта врлом по којинику и врљедном предсједнику овог друштва, и да се туга за њим у записник вјечног помена ради унесе.

Скупштина устаје и ускликом „Слава му!“ одаје пошту великом сину рода свога. Послије овога се предази на 2-гу тачку распореда и секретар друштвени на позив предсједника чита извјештај о раду управног одбора. (Овај ћемо извјештај касије у нашем листу донијети.)

Код ове тачке у извјештају, гдје се спомиње како је „Матича Српска“ имала ове године неправилне због једног свога члана, који је тужио „Матичу“ без икаквих за то разлога, да она није књижевно друштво него политичко, и да не дијели штипендије по заслуги, и поглавито, да снима, који мадарски знају не да штипендије, осетило се у скупштини велико незадовољство и усклици „ерам га било“ на више страна.

Када је пак извјештај прочитан био, устане члан Јован Буричић из Руме и изјави, да је из извјештаја управног одбора видио, да се у друштву овоме налази један сумњив човјек, с тога он, и ако је нов члан те не познаје устат друштвени потпуно, држи, да се против таког члана морају узети мјере употријебити а у првом реду моли предсједништво да се тај члан именује.

У тај мах, када је он посљедње ријечи изговорио, његов најближи сусјед метну му мало оштрије руку на раме и накосно рече, „ево ја сам тај“ а то бјеше Лазар Рајин; ословљени на тај начин говорник трже се мало и зачуди се таквом начину изјављивања, те са ријечима „молим да ме се не дотичете“ упути га на ред и глумнавајући окрете се од Лазара Рајина и предложи скупштини, да се такав члан из друштва исклучи.

На то се заче доста непријатна сцена, коју је Лазар Рајин својом вином ваља да се правда у толико изазивао, што скупштина не хтједо да га одуша, те је др. И. Вучетић као фискал позивао га, да се уклони из дворане кад се о њему говори и чак предсједник последије дужег позивања на ред оштро осуди утицање Лазара Рајина, на што ствар пријеђе, и скупштина последије кратког савјетовања изрече негодовање према дјеловању Лазара Рајина као „члана Матиче“. — Тиме је свршен тај непријатан интермеццо. — Послије свега тога Лазар Рајин је и даље сједио у скупштини.

Александар Сандић примјетљује да је „Рад и именик“ „Матиче Српске“ додан члановима разаслан а не онако као што је по његовом предлогу закључила лањска скупштина.

Секретар Тона Хадић прочита закључак лањске скупштине у коме се не спомиње вријеме када да се разасла „Рад и именик“ а међутим изјављује, да је калитра та већ прије три мјесеца, разаслана, те је према томе примјетба предговорника по све неумјесна, јер је све по закључку лањске скупштине учињено.

Извјештај управног одбора узима се на поволно знање. —

Предсједник др. Лаза Станојевић позива секретара друштвеног, да прочита извјештај потпредсједника књижевног о језења о књижевном раду „матичином“.

Секретар прочита извјештај који ћемо у једном од бројева што долазе донијети) и скупштина га узима на знање без и једне примјетбе.

Секретар чита извјештај главног фискала дра Илије Вучетића о правном пословању.

Овај извјештај је на крају пропраћен са „јавно“ узет је на поволно знање.

Послије ових прочитаних извјештаја дође ред на изборе предсједника, потпредсједника и осталих чланова „матичиних“.

Да би се до извјешног споразума дошло, те тиме рад скупштине олакшио предсједник претвара сједницу у конференцију од 10 минута и позива нечланове, да се међутим из дворане уклоне.

Послије конференције која је трајала више од по часа предсједник поново отвара сједницу.

Др. Михаило Полит према договору

доста висок, али, мислим, никако виши од 10 сежања, а већином и много нижи. На тој ширини и стоје пећине, или какве одјелите огромне одаје, одвојене једна од друге преградама, преко којих тамо ваља прелазити или сагнут, или потбушке, или полећуште.

Све су оне распоређене једна више друге, и тако опазисмо три главне тересе. У свијем овим пећинама, која изгледају као огромне дворане, нашла смо са свијем равно, гладко дно, и кривено меким слојем земље, у толико гладко, да се виде трагови сваке капље која пада озго. Земља је са свијем чиста. У њој нема ни камчица, због тога што није сложила слој као ланос потока, но таложењем земљињих дјелића из мутне воде, стојаће као у језеру.

Како су све равнине на средишњем мало исцунчене, то сва маса воде стоји при крају, а мјестимичне средишном идивијугава браздица, коју је ту да начинило поточић пошто је туна већ начинило земљани талог. Вода је необично чиста и разлива се у баре по равномем дну, само што је дубља при крају, или се скупила у јаке дубоке од једне пед до лакта и више. Тако стоји вода свуда, али великијех и дубљих басена ниједје нема. Све пећине имају у неколико уздигнуте крајеве, услед чега се и могла вода задржавати као у језеру, па и сада се спушта непрекидно у капљама или малим и танким струјама, које пролазе кроз сводове и про-

и споразуму у конференцији предлаже, да се за председника „Матице Српске“ изабере др. Лаза Станојевић.

Скупштина бурним једногласним одобравањем прихвата предлог дра Полита и овај узводи председника на припадајуће му мјесто.

Др. Лаза Станојевић захваљује се на тој великом повјерену и ако, вели, он није стекао за овај завод тако рећи никаквих заслуга, које би га могле уздићи на високо мјесто председника највећег просвјетног завода српског „Матице Српске“. Он држи да таково мјесто ваља да заузме много достојнији муж од њега а таквих има доста. А кад су такве прилике, да не могу они који требају, да се прима овог избора по нужди, али изјављује да ће се старати да „Матица Српска“ боља буде него до сада удајући се дабогме при томе, да ће га како књижевници српски тако и управни одбор у тој његовој доброј вољи потпомагати.

Др. Полит уздижући велику скромност изабраног председника вели, да су чланови онда, када су се сагласили да њега бирају за председника, имали на уму велику способност његову. Он је показао да умије достојно да руководи наше народне заводе као директор наших народних школа, у којој дјеча наша добијају прве зраке животног сунца, као начелник „друштва за српско народно позориште“ као председник наше црквене општине, председник читаонице и пјевачког друштва и његова тачност и енергија по горепомнутим заводима гаранција је за нас, да ће он достојно одговарати нашим жељама и као председник овог највишег завода нашег. Живо!

Скупштина кличе са одушевљењем „живо председник Станојевић!“

Председник др. Лаза Станојевић позива скупштину, да бира друштвеног потпредседника.

Др. Полит предлаже по закључку конференције врлог родољуба, и омиљену у Српству цијелом личност Васе Јагасовића за потпредседника. Тиме треба да покажемо, колико га цијенимо и уважавамо.

Васа Јагасовић се прима те почести и ако је он намислио још онда, када је дошао овамо у Н. Сад, да се одмори од трудних дана својих. Када је општа жеља, нека буде, он ће сву ону снагу, која му је још престојала за дјелотворан рад употребити да оправда повјерење, које му је скупштина овом приликом дала.

Скупштина му кличе бурно „живо“, и он заузима своје мјесто крај председника. Председник позива да се бира секретар и актвар друштвени.

Конференција је закључила да се једногласно бира до сада толико заслужни за овај завод досадањи секретар „Матице Српске“ Антоније Хадић.

Васа Пушић примјећује, да је он разабрао да се на мјесто секретара и актвара није осим досадањих часника нико пријавио, те мисли, да не би требало та мјеста доцуњавати сада, него би ваљало нов стечај расписати а за ову годину, да остану досадањи секретар и актвар.

Ареа Пајевић вели, да разлог предговорника не може у обзир узети, јер ми нећемо да се ратосиљемо досадањих час-

ника, и да тражимо друге да нам се јаве, те с тога да одуговлачимо избор. Не треба да се расписује стечај него нека се иети бирају.

Пера Попадић је против бирања на шест година, него само нека се бира на годину дана, примјећује, да би требало бољег реда да ма у „Матици“, да се утаче значајни часови.

Љуба Стефановић примјећује, да су се чланови конференције сложили, да бирају секретара једногласно, јер против њега нема нико ништа.

Пошто се том приликом по њешто замјерало појединим часницима, те се чак и личности спомињале, то секретар Тона Хадић, сматрајући се у неколико на поједине примједбе увијећеном скупштини, да се о његовој личности не говори, те је изазван морао примјетити чак и ово: „ако мене „Матица“ не треба, ја ћу наћи себи леба“.

Разумије се по себи, да је већина скупштине са незадовољством слушала по њеке примједбе говорника а поглавито негодовање изазва у човека изазивање и нападање Александра Сандића, док председник не прекиде дебату о том предмету.

Миша Димитријевић моли, да се свима члановима метне на срце, да се о лично-стима не говори. Послије свршених избора могу се у своје вријеме предлози доносити, који би можда њешто хтјели да исправе, што до сад није добро било.

Скупштина једногласно бира за секретара А. Хадића а за актвара Саву Петровића.

Председник јавља да се на мјесто фишкала траже: досадањи многогодишњи фишкар др. Илија Вучетић, др. Паја Јанковић и Влада Стратимировић. Пошто је пак др. Паја Јанковић изјавио, да своју молбу повлачи, то остају као кандидати др. Илија Вучетић и Влада Стратимировић.

Како у конференцији није дошло до сугласности у једном од кандидата то се пријешло гласању.

Председник позива Стевана Јевтића, Емила Сарајлића и Лазу Брновића да примају и прегледају листе гласаница.

Пристути се гласању. Гласало је свега њих 110 чланова, један лист бјеше празан, нало је дакле свега 109 гласова.

Од тих 109 гласова гласало је за дра Илију Вучетића 75 а за Владу Стратимировића 34 члана. Према томе изабран је др. Илија Вучетић са 41 гласом већине за фишкала „Матице Српске“.

Председник проглашује дра Илију Вучетића за изабраног фишкала „Матице Српске“ и скупштина му кличе „Живо!“ — Затим се пријешло на избор благајника и књиговође друштвеног.

За благајника је једногласно изабран досадањи благајник Данило Манојловић.

За књиговођу се јавио: досадањи књиговођа Арон Поповић, Коста Бокман, Гавра Живановић и Василије Арсенијевић.

Стеван Симоновић пита, јели управни одбор прегледао квалификацију компетентата и ако је, да ли су сви квалификовани?

А. Хадић вели, да је управни одбор предложио, да се поново стари званичници бирају, а ако скупштина хоће, могу се прочитати документи.

Андрћ вели, да по пословнику треба

гласати, по прије него што се пристути гласању, нека се изашље један кандидативни одбор, који ће расудити, да ли имају компетентни стручно знање, па нека донесе предлог скупштини.

Сандић предлаже, да се чита квалификација.

Белановић га потпомаже.

А. Хадић чита документе приложене, из којих се видјело, да је Арон Поповић најбоље квалификован већ као 12-годишњи књиговођа Матици. Гавра Живановић пак слабо је квалификован а Алексијевић никако. Остао је још као кандидат уз Арона Поповића и Коста Бокман.

Пошто се почела појединим одрицати способност, а по скупштини се чуо глас, као да скупштинари сви не могу бити компетентни да пресуђују квалификацију стручно као нестручњаци, то је Јаша Томић примјетно, да не треба оног кога нећемо да бирамо вриједити, и пошто управни одбор није прегледао и пресудио молбу, нека се гласа на ње се видјети резултат.

Пријешло се гласању и послједије свршеног гласања видјело се да је предано свега 100 листића од којих је један празан. Од 99 гласова добио је Арон Поповић 80, Коста Бокман 16 и Гавра Живановић 3. — Према томе предједник проглашује Арона Поповића за изабраног књиговођу „Матице Српске“.

Тиме је обављен избор часника.

Предједник позива, да се изабере управни одбор. Скупштина бира све досадање чланове одбора, само је на мјесто Васе Јагасовића, који је изабран за потпредседника, досадањи потпредједник г. Павле пл. Новић за члана управног одбора изабран.

Пошто је већ пријешло подне, предједник затвара сједницу и заказује наставак исте у 1/4 часа послједије подне.

(Свршиће се.)

ОБЈАСНИЦА.

Одговор г. Н. Ј. Вучићу на његов допис из Пилера у 36 број „Гласа Црногорца“.

Хвала на допису к моме путопису, али вам морам примјетити да ваше примједбе немају мјеста. Ја нијесам имао намјеру у овом кратком путопису писати нити историју, нити географију Пилерског племена. Ја сам приближио оно што сам тако рећи се коња видјо и што ми је ко савршено случајно у путу казао, не упуштајући се ни у каква даља објашњавања.

Што се тиче пристрасности, коју ви безразложно спомињете, вјерујте да о тој ни збомена нема. Каква пристрасност ту може бити за милога Бога. Зар би мене теже било споменути име јунака Перована Паунова, или другог, него Јоша Станојева само да ми је то име ко казао.

Што кажете да није користи што сам куле од Везирова моста назвао турским именима — то није тако како мислите. Напротив и ради историје и ради географије добро би било приближити све називе мјеста како су их Турци звали, а такође, ако би то било могуће, називе народне како су се та мјеста звала прије

Осим тога из дну има сталагмита сличних на танке плоче или даске, положене поребарке и извитоперене као гвоздена плоча. Неке су од њих лакат високе, а друге једва се нешто дигле над земљом, те су у разноликијем фигурама опервазиле водени басен. То је и дало повода те су људи назвали г у њом једну пећину.

Овијем угљекиселим вапном покривено је и сво камење што окружава пећину, те је за то тако рапава да много помаже човјеку те се по највећој стрмени спушта; но у исто доба камење је покривено и земљом, те оно од влаге постаје тако клизаво, да се човјек врло лако може сурвати.

Како узга се не имајасмо барометар, не можемо ништа ни говорити о ваздушном притиску у пећини, али можемо казати да у њој има довољно влажног ваздуха.

У пећини се лако дише, а умјерена температура управо је пријатна. Ми смо могли слободно заноћити без икаква страха од назеба или да ћемо се угушити.

И ако је овако у пећини, опет у овој нема ни најмање органскога живота, нема ни слијених мишева и који обично бораве по пећинама, ни инсеката, ни маховине, па ни плесња. Све је чисто и пусто. Нема ничеса, осим воде, земље и камења. А вода је опет сасвијем чиста, бистра и прозачна, да буди какву јаму не можеш другојаче опазити, но само пинањем, а оком је

него су им Турци имена дали. Ја сам бачи нарочито питао како су Турци ове куле звали да се не изгуби њихово име које им дадоше они који су их градили. А зашто су те куле грађене — то је већ познато.

Ви знате г. Никола како се неки дан разговарах с вама у канцеларију мин. просвјете да би добро било да се заузме те ви који добро познајете Пилере, или ко други од тамошњих писмених људи да опише опширни преглед и историјски и географски Пилерског племена. Оно сам ја препоручивао и љаку наше гимназије Пилеру Милошу Марковићу. То би ваљало, а онакве исправчице ваљају, али не важе много.

Вама ће бити познато да сам одавно почео препоручевати учитељима и свештеницима црногорским да се заузму описивањем својих племена, и прикупљањем грађе за историју и географију наше домовине.

Дакле заузмите се око оног о чему се разговарасмо и тијем ћете учинити велику корист вашем племену, а и нашој историји.

Заслужевало би мало опширније одговорити, али нек је и ово доста.

Цетиње, 8 септембра 1887.

Марко Драговић.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Како да хранимо живо.

Писао

А. Др. Коблинска.

Отровне билке и токсикологија.

(Наставак.)

Дивљи русмарин (*Ledum palustre*) висок је од 0,50 до 1,25 м. са линејарним маљавим зимзеленим увијеним на крајцима лишћем и са бијелом круницом. Особито трује браве јер потиче суствена живаца и крвних цијеви а каиње баца у несвјестичу.

Међу киселице (*Rubiacaceae*) имамо кривелик (*Rumex acetosa*) који расте по ливадама. Лишће му је стрјеласто а може бити са дршком или без дршка. Цијетови су ситни и дрвени а намјештени као метелица. Наноси продијав.

Међу четинаре (*Coniferae*) имамо: Тиса (*Taxus baccata*) дрво високо 10—14 м. са црвено мрком кором. Лишће је линејарно врхасто, с лица је тамнија него ли с навијца.

Цијетови су мушки и женски; мушки у ситним ресама а женски поједино. Род је дрвена бобица. Расте по планинама.

Род и лишће имају неки алкалоид кога зову таксинин а и неку кнејелу именовану *Acidum formicum*.

Обје ствари парализирају центре живаца а убијају под знаковима задуже (*asphuxia*) и грчева.

Уочја јабука (*Aristolochia Clematidis*) расте у камени а цијетови од маја до јула.

Биљка је висока 60—90 см, лишће јој је срцасто а цијетови жути и језичасте.

никако не примјетаваш. За то су многи од нас, покрај свега освјетљења, врло често бућкали ногама по води.

Ова је вода, нема сумње, бола од сваке изворске, јер није много хладна, а при том нема никакве минералне смјесе.

У пећини се не чује ни најмањи звук, ни жубор; само једнолико капавље каплица нарушава мртву тишину. Али за то је громко одјекивао говор и пјесма нашијех људи, који се бијеху раптркали по свој пећини и дуж дубокога одника са свијећама у руци, те су наликовали на „лутајуће“ овчеве. По средини одника ви видите једне свијеће, које свјетлуцају високо изнад вас, а друге опет испод вас у дубини.

Неудобно дирају човјека 3 или 4 псећа костура, од којих се заудару непријатни задај трулежи. Ови су костури при камењу, мало узвишени над водом, и стоје са свим читави и недирнути. Сви меки дјелови истргули, и нико није узнемирио кости несрећне животиње, докле не дођосмо ми. Сви леже близу уласка, а један костур лежи близу оног мјеста, гдје се виде трагови човјечијих нога. Ове су опет обичнога човјека нашијех дана, који је био босоног. Стопа је дуга 26 1/2, а широка 17 1/2 сантиметара у прстима, који су сасвим лијепо оставили свој печат. Ширина ноге доста је необична, али то долази отуда, што се прети расчепљавају у глибу, да би погана лали што већег ослонца. Нема сумње, то

ве сталактите или мрамори као што, Црногорци кажу. Ријетко гдје на савом дну међу камењем струји поточић и сталочава пијесак и сићане дивно подиране каменчиће са свијем друге врсте од онијех, какви се налазе у пећини. Међу њима нашао сам зубић некаквога малага глодара, који је очевидно донијела вода са површине, јер унутра у пећини нема никаквога знака ни зачетка органскога живота.

Бива наравно да ове пећине папуни вода, и оне постају језера; али вода никад не надоће велика, јер доћи крај, кроз који отиче, ријетко је кад висок да смета отицању воде.

Главни нагиб иде југо-истоку, и побочни огранци озго увијек су виши од главнога пролаза, те спуштају воду у њега, а они нижи напротив изводе је из тога главнога канала на југ и исток.

Највише има воде на доњем равијем дијелу гдје је најпространија пећина, а кад се прође тако звано г увно, гдје почиње стрменије пећина, вода се скупља само у узаним дубинама.

Сада да пређемо на сталактите, којима је напуњен вас овај канал.

Сталактити су исто што и ледени капанад који зимом висе о стрехи, само што је ово далеко већи и врло разноликога облика. — Кишница, пуна угљене киселине, пробијајући кроза долојеве угљено-киселог вањна (клака),

раствара га, и њом напуњена пробија кроза сводове пећина, и туна се испарава и сталочава тако, да један дио остаје горе и прави капавце или сталактите; а други дио доле прави прво поширу основу, а послједије се таложити и расте као стуб, те тако иде на сусрет капавцу озго — сталактиту и зове се сталагмит. Сталактити имају пошироки основ или коријен, те по мишљењу Црногораца личе на огромне овчије репове. А сталагмити су округлији, као стубови. И сталактити и сталагмити најчешће се састављају и праве колоне (стубове) од земље до свода. Ове су колоне разнолике дебљине. Има их као рука, а има их да их човјек не може обухватити. Све су кољенасте као дебела трека бамбукова; све су рапаве површине и као нарочито пишане разним шарима. У једној пећини има така колона, која се дигла у висину за два сежња али не допире до свода. Један од нашијех санутика не могаше одољети срцу те се ускужа на врх ове колоне и одтоми неколико сталактита. У овнијех је боја глибавожућаста, али су танки сталактити сасвијем бијели и кристалисани као шећер, а кад се боље освјетле они се не само бијеле но још и блистају, што обманути очима изгледа као снијег и лед. У млађих сталактита у сакмењеној средини остала је округла шупљина палк на цијев, те су их много понијели собом да им служе за чибук и цигарлуке.

Među supovratnice (Amarilideae) имамо Зеленаку (Narcissus Pseudo-narcissus) са осамљеним жутим цвијетима и Суноврат (Narcissus poeticus) са миришљавим бијелим цвијетом с накруницом жуто-дрвеном.

Особито се од њих трују говеда, козе и прасад.

Отровање се појављује неколико ура доцније а симптомима су они исти које опажамо кад живи болује од запале цријева и желуца.

Страна тијела ће одговара дроб напуна је и кад је се крене много је кутњава, те се опажа слабо надимање скопично са натезањем и проливом. Било је сто а дисање нагло.

Доцније слабост, говеда лијегају и дижу се, дрхћу, а најпосље цркају друили трећи дан.

Кад растворимо љешину налазимо да слузаста, она која обавијају дроб ота и крвава.

Мразовац (Colchicum autumnale) ичастих цвијетова, налази се свуда по ладима а цвијета у септембру и октобру. Сви дјелови његови имају у себи не отровни алкалоид (Колкидин).

Овај не потиче него убија центрум тваца, а на срце и на срчане живце не дара тако, да срце куца јоште посље црти.

Дјелује и на органе варења, јер говеда рика, пролијева и боли га дроб.

Имамо још и Вујад (Pteris aquilina) која расте крај шума, висока је од 0,60—1,00 м, има јако разграњени подинак а шпе је трокутно са петељкама. Jarmer agaz, f. der. des.)

Thierheilkunde јавио је како су једом 24 коња на острву Виден нахранили са исцрпаном сламом од ражи у којој бијаше Вујад у великој мјожини.

У почетку коњи су смјесе одбијали а доцније је јели.

Знакови отровања бијаху ови:

Глава оборена, очи заклопљене, сонјуптивас очажу крваве доцније жуткасте а зјенице растворене, обузео их страх и пемир, нијесу се могли ни смјеста макнути, али кад би се и хтјели макнути, извалили би се или на страну или на узвук у грчеви.

Липсало их 5 а остали оздрависше промјеном хране.

Обдукција доказала је запаљу мозга (Meningitis) са изливом неке водне чисте ствари (Serum).

Међу житарице имамо отровни Вратик (Lolium temulentum) који се налази особито у зоби и јечму кад влада велика влага.

Једногодишња је биљка са сложеним класом. Трује свако жито без разлике и просто га онесвијести.

Међу пречице (Equisetaceae) спада Кољореп (Equisetum arvense) са поданком из кога избијају једноставне стабљике а из зглобова њихових 8—12 листића а на врху обли класе пул сјемена. Крвава га једу али губе млијеко. Кад се пак преждеру могу имати јак пролив, или се изјалове, или им зуби испадају.

се неко спуштао из љубопитства као и ми, или је тражио сакривеног блага. А ово није било тако давно, — прије неколико година, јер би ове стоне иначе вода перавинала надоласећи зими. Више не пајосмо никаквијех другијех мањих или дјечијих стопа. Но људи причају да су и прије, кад су се неки спуштали, налазили стопе, што ће рећи да је свагда било радозналаца и да су неки долазили овамо кршом да их нико не зна, како то обично раде они, што траже и копају сакривена блага. Близина стопа код уласка показује, да радознали нијесу смјели улазити дубље, и да су били без средстава, по су улазили само с лучем, што доказују њекодики угарни. Псе та јамачно убацила дјена из шале, а нијесу се разбили то је зато, што је одма под ждријелом мека земљом покривена равнина; али испи измучени жеђу, долазили су до воде, а послјиде угнули од глади, изабравши сувје мјесто и ако није тако далеко од воде.

То је све што смо могли видјети. Но народ прича, да је једном, кад су се неки спуштали, виђено неко живо створење, некакав човјек; причају да је неко бацио пса у пећину, те је у њој живио три године, докле га није газда опет извукао. Али ове су приче очевидно фантастичне.

Остаје сад само да сведемо у кратко све, што може опарактерисати оно, што смо виђели у подземном свијету.

Међу гљиве (fungi) имамо Helvela esculenta) која је врло опасна (B. Ponfack Virchow s Archiv f. patholog Anatomie LXXXVIII). Уздржи хелвеларну киејелину особито кад је сирова и кад се није прије занарила у врућу воду.

Му хара (Agaricus muscarius) са многобројним листићима на црвеној кап ципуној бијелих брадавица. Држало јој је обло.

Из ове вади се мускарин. Јоште се не зна јесу ли отровне: Agaricus pantherinus, Boletus satanas или лудаја.

Свакако имају бити отровне: Agaricus rubescens, picator vaginatus, Vittadini, Lactarius torminosus, Russula foetens, Cantarellus aurantiacus.

Знакови отровања ови су: Велика болест у дробу, туга, ригање, пролив, несвјестивца, грчеви и смрт кроз 24 сата.

(Наставиће се.)

Мој син

ЋУРО

послије врло кратког боловања премину у вјечност 27. Августа од 6. мјесеца свога младог живота. Ову тужну вијест јављам еродницима и пријатељима.

У исто вријеме не могу пропустити а да овом приливом од свега срца не изјавим тоњу благодарност Г. Доктору Петру Миљанићу управитељу болнице Данила I. на ревнином заузимању и труду око мог млађаног сина.

Подгор, 29. Августа 1887.

Ожалостени отац:

Поп Никола Чаловић с родбином.

ПОНУДА.

Ко ми пошље најмање 20 комада употребљених марака књ. прногорске поште од сваке врсте, ја ћу му одмах послати поштом, без његова трошка, најљепши накит од чешкога крша.

КАРЛ ВАЛДОРФ

творничар чешкога цгла

у GABLONZ а/ N (Bohème).

ОГЛАСИ.

КЕВЕНИЊИ И МИЛОВЧИЊИ
У ТРСТУ

држе богато складиште гвожђарије и ковина и баве се сваком другом струком послова за варош Трет и за иностранство.

Цијело ово пространство састоји се из неколико шупљина, које није пробла бујица воде, но су постале усјед стезања, прикупљања масе обичног у вапненој формацији. Усјед тога постају шупљине у облику пећина или грота. Вапнена формација пуна је овакијех пећина или пукотина.

Други је фактор за постајање овакијех шупљина вода, која пробија одозго и ступља се у њима, те наваљујући на бокове, правила је све шире ове пукотине и начинила повеће пролазе или читаве одишке. По неки пут опет усјед тога, вода је саставила неколико пукотина у једну, те је од њих постао велики подрум или одиш.

Ми смо прије разгледали пећине Граховску и Ободску. Оне су сличне с Липском само у томе што имају један канал; али у Граховској и Ободској нема засебнијех пећина као у Липској, но је сва шупљина под једним сводом, и у њима врло мало сталактиста, којима је тако богато и раскошно укићена Липска пећина. Осим тога Липска пећина има огралака, чега немају оне двије. У њој, ваистину, нема лабирината, као што их има у Постојној (Adelsberg) близу Тријешња, или још више у Куингурској, у Уралским брдима. И осим тога све су те пећине на једној хоризонталној равнини, а овдје се све спушта са велике висине, с које временима падају чита-

Serb.

СВИМА ПОШТОВАНИМ ГАЗДАРИЦАМА СРПСКИМ.

Врло често чујемо питања — особито од оних госпођа које су на страни биле, — зашто је бела кава тамо вкуснија и јача а и лепшу бистрију боју има него код нас.

ЗАШТО неможе кава и код нас тако иста бити?

ЗАТО јер је неумемо тако добро зготовити.

Да би добру, јаку и притом свагда јестину казу скувати могли, нужно је прво при куповању каве особито пазити. (Узмите Цајлон или Јаву помешано с' Рјом добре врсте.)

ПРИДОДАЈТЕ МАЛУ ДОЗУ

ПРАВЕ ФРАНКОВЕ КАВЕ

и ви ћете постићи добру каву с' пријатним мирисом, лепом бојом.

Многе Газдарице узимају као придодатак и пријем јечам, смокве или леблебију. Ти придодатци чине каву густу, мутну и киселу и немогу кави дати нити омиљену лепу боју нити чврсти вкус.

ФРАНКОВА КАВА ради њених добрих својства, која увећавају вкус кави у зрну, врло је разпрострета и тргована зато препоручујемо најтоплије свима онима који је још неби познавали да пробају, и чинимо том приликом пажљиве да особито на овај подпис:

Heinrich Franck Söhne
LINZ LUDWIGSBURG.

и на све фабричне знакове:

пазе, јер кутије су од многих фабриканта подражаване ради лакшег промета њених лошијих производа.

УПОТРЕБА.

За црну каву: 4 кашике каве у зрну и — 1 кашику ФРАНК'Каве
За белу каву: 3 кашике каве у зрну и — 1 кашику ФРАНК'Каве

КУТИЈАМА ОД:		ЦЕНА:				
		ПАКЕТИМА:				
1/2 Киле	1/4 Киле	1/5 Киле	1/8 Киле	1/12 Кило		
70 п. дин.	35 п. дин.	30 п. дин.	15 п. дин.	10 п. дин.		

ви потоци, који туда пробијају с разијех страна са површине. У Липској пећини ми смо дошли до водоваље или раздјелне тачке, о дакле једне воде теку к Добрестоме селу, а друге к Цетињу. Два горња огранка изводе на површину, један на запад пут Вртијељке, а други на сјеверо-исток пут Прилина. А продужење главнога канала спушта се к цетињском пољу, с којег му и далази ова вода кроз поноре и мале земљом затрпане руне, које зову издухе. Ова вода одовуд до душе не стиче се баш у Липску пећину, но може бити иде много ниже под њом у јединоме правцу, и заједно издушују на равници Добрескога села, те га плави.

Каки значај може за нас имати ова пећина?

Прво, она има богати и обилати резервоар прекрасне воде, којом се народ може служити, кад на површини пресуше све воде. Ако житељи Добрескога-села и Липе и не оскудијевају у води, за то Цетињани не би морали ићи три пута даље по воду на Угње, кад би се удесио силазак у Липску пећину.

Друго, пећина је собом таки појав природни, којим се интересује све човјечанство. Не уступајући Постојној пећини богатством у сталактицима, Липска је пећина надмашава богатством воде. Њени басени дивно као руком вјештака оперваже-

ни са неколико радова перваза и казују налик на штитове старих витезова; таквијех не ћете наћи ни којој другој пећини. Видјети ове дивотне зграде природе није само за човјека велико задовољство и наслада, но и корист, јер га у такој лијепој слици поучавају о раскоши подземнога свијета.

За то по нашем мишљењу не треба пробијати онај канал и правити стубе на уласку, но само усавршити онај начин спуштања на узвишенима, т. ј. начинити нешто налик елеватору. Уз потпуну безбедност за живот, ово спуштање донијело би човјеку највећег задовољства радно особито осјећања, врло пријатнога љубопитнога, које долазу кад се спутије по ваздуху.

Овијем начинном може се добити вода из пећине не само у вријеме суше, но у свако доба, јер је дивна за пиће. Ми бисмо предлажили да се ово одма и без размишљања уради, а увјерени смо да било радозналијех путника који би њу долазили и из љубопитства и радно научнијех испитивања, а пећина се тада могла и походити и испитивати у свако доба године.

Цетње, 10 августа 1887.

У име својих другова

П. А. Ровински.